

Mart hadisələri:

Falsəfi fikir tariximizin zirvəsi sayılan Bəhmənyarın dövlətçiliyin əsaslarına dair mülahizələrinə görə, dövlətin qüdrəti xalqın bütövlüyündən, xalqın bütövlüyü isə qan yaddaşından başlayır. Müstəqillik əldə etmiş xalqın başı həmişə bəlalər çəkib, azadlığı ona imperialist qüvvələr qram-qram versələr də dözüb, səbrini basıb, fürsət gözləyib, sonra coşqun çaylar kimi kükrəyib, dəniz kimi dalğalanıb, gücünü, iradəsini, inamını ortaya qoyub.

Xronoloji ardıcılığa nəzər yetirəndə bir daha aydın olur ki, başı müsibətlər çəkmiş xalqımız 1992-1995-ci illərdə tarixin və zamanın çətin sınağı qarşısında qalmışdı, Ermənistanın Azərbaycana qarşı apardığı hərbi təcavüz nəticəsində öz yurdunda məcburi köçkünə çevrilən yüz minlərlə insanın üzleşdiyi çıxılmaz və faciəli vəziyyət ölkəni humanitar fəlakətə üz-üzə qoymuşdu. Dinc insanlar müharibənin xofundan daha çox nagişman vəziyyətə düşdükəri üçün hara üz tutacaqlarını bilmirdilər, amansız sualların qarşısında qalmışdılar. Müstəqil dövlətin başına keçmiş təcübəsiz və naşı şəxslərin rəhbərliklə bir araya sığmayan hikkələri, bizə sarı gəlməyən bizdən deyil, sərşəm və nacins fikirləri, ambisiyaların nəticəsində rayonlar bir-birinin ardınca işğala məruz qalır, respublikada hakimiyyət böhranı yaşanır, qanunlar işləmir, silahlı dəstələr bütün bölgələrdə tügen edir, kaos, anarxiya, dərəbəylik baş alıb gedir, insanları ağır həyat şərtləri çıxılmaz vəziyyətə salırdı.

Belə çıxılmaz bir durumda xalq dahi siyasətçi, böyük şəxsiyyət, qətiyyətli iradə sahibi, lider bacarığı ilə dünyada tanınan, keçmiş SSRİ-də yüksək dövlət postundan istefa verməyə məcbur edilən və çox böyük haqsızlıqla üzleşən Heydər Əliyevə müraciət etdi. Doğma xalqını və Azərbaycanı hədsiz məhəbbətlə seven ulu öndər 1993-cü il iyunun 15-də sözün həqiqi mənasında viranə qoyulmuş bir dövlətin hakimiyyət sükənini öz əlinə aldı, qısa bir müddətdə dövlət idarəetmə mexanizmini hərəkətə gətirdi və çox gərgin fəaliyyəti nəticəsində qarşıdurmaya, dövlət çevrilişi cəhdlərinə, haqsızlığa son qoydu. Məşhur filosofun sözlərinə görə, sürətlə öz siyasi süqutuna yaxınlaşan xalqın taleyini yalnız dahi şəxsiyyət dəyişdirə bilər. Bu sabitliyi yaradana qədər işə ağır və məşəqqətli bir yol keçildi. 1995-ci ilin martında Azərbaycanın başı üzərində qara buludlar dolaşırdı. Hərç-mərçlikdən, özbaşınalıqdan, kaosdan, dərəbəylikdən yaxasını yenice qurtaran ölkə təzədən fəlakətə sürüklənirdi. Məkrli düşmən qüvvələr 1993-cü ilin yayından sonra dəfələrlə puç olmuş xain niyyətlərini həyata keçirmək üçün omonçuların əli ilə açıq hərbi mübarizəyə keçmişdilər. Bəzi qüvvələr həm respublikadakı havadarlarının təsiri altında, həm də xaricdə olan ayrı-ayrı dairələrin, qüvvələrin - ölkəmizə qarşı təcürbatçılıq hərəkətləri aparmaq istəyən şəxslərin göstərişi, məlumatları əsasında Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitliyi pozmağa çalışırdılar.

Ölkəmizdə və onun hüduqlarından kənarda dövlət çevrilişi haqqında şayiələr, söhbətlər, danışqlar geniş yayılmışdı. Şübhəsiz ki, bu da insanlarda narahatçılıq təvdir, vahimə hissi yaradır, ölkəmizdə mənəvi-psixoloji mühitə mənfi təsir göstərirdi. Novruz bayramı ərəfəsində xəbərlet sürətlə dolaşırdı ki, Azərbaycanda dövlət çevrilişi olacaq, qanuni dövləti devirəcəklər və burada yenidən vətəndaş müharibəsi baş verəcək. Yenice ayaq üstə qalxan, dörd bir tərəfdən düşmən qüvvələrin əhatəsində qalan, kövrək addımlar atan dövlət

timizə qarşı milli dönüklərin əli ilə qəsd hazırlanmışdı. Azərbaycan dünya okeanında güclü qasırğaya düşər olmuş gəmi kimi yırğalanır, şayiələr baş alıb gedirdi, Qarabağda isə Ermənistanın hərbi təcavüzü, torpaqlarımızın işğalı davam edirdi, ölkəni məcburi köçkün dalğası bürümüşdü, sözün həqiqi mənasında, humanitar fəlakət yaşanırıldı. Məhz belə ağır bir məqamda, martın evvəllərində Qazaxda və Ağstafada dövlət çevrilişinə cəhd getdikcə paytaxta doğru irəliləyirdi. Bir yandan erməni işğalçıların törətdikləri vəhşiliklər, digər tərəfdən öz içərimizdəki qara qüvvələrin naqis əməlləri insanlarda ikrah hissi yaradırdı. Bir neçə qüvvə Azərbaycanı sarsıtmaq üçün necə deyərler, marığa yatmışdılar. Belə qüvvələrin ən təhlükəlisi Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsi idi. Bu dəstə ona görə təhlükəli hesab olunurdu ki, o, yüksək dərəcədə silahlanmışdı, törətdiyi cinayətlərin qarşısını almaq mümkün deyildi. Çünki dövlətin əsas güc strukturlarından olan Daxili İşlər Nazirliyinin tərkibində idi. Dəstənin rəhbərləri Cavadov qardaşları isə yüksək vəzifələr tuturdular. Buna görə də həmin dəstənin qətlə, qarətlə, terrorla müşayiət olunan əməlləri ört-basdır edilir, qarşısı alınmırdı. Belə şərəitdə azğınlashmış dəstəyə başçılıq edən Cavadov qardaşları öz iradələrini dövlətə dikte etmək, ona təzyiq göstərmək, hədə-qorxu gəlmək iddiasından çəkinmirdilər. OMON-un komandiri Rövşən Cavadov son vaxtlar ayrı-ayrı siyasi qüvvələrin, qrupların əlində demək olar ki, bir alətə çevrilmişdi. O, guya böyük bir hərbi gücə malik olduğuna görə ayrı-ayrı qüvvələr bundan istifadə etməyə çalışmış, onu qızıdırılmış, bəzi siyasi oyunlara sövq etmişdilər. Ona rəvac verənələr, qızıdırıranlar, havadarlıq edənələr, maliyyələşdirənələr onu tələsdirirdilər ki, silahlı üsyana başlasın. Təəssüflər olsun ki, həmin mafioz qruplardan savayı, bu işlərə ayrı-ayrı siyasi partiyaların, ictimai təşkilatların nümayəndələri də qoşulmuşdu. Dövlət çevrilişinə cəhdlər zəncirinin həlqələrini açmaq üçün hakimiyyət tərəfindən üsyançılarla söhbətlər aparılırdı, onları silahlı yere qoymağa çağırış ediliirdi, qardaş qırğının qarşısını almaq üçün bütün təsir vasitələrindən istifadə olunurdu. Lakin "omonçular" heç kəsi eşitmək istemirdilər. İstintaq materiallarında qeyd olunub ki, mart ayının 12-də axşamçağı Kənan Gürel və Rövşən Cavadovun şəxsi mühafizə dəstəsinin üzvü Vilayət İsmayilov Qazaxa gəlir və Elçin Əmiraslanova xəbərdarlıq edirlər ki, siz bir gecikirsiniz. Siz dünən artıq başlamalıydınız. Niye gecikirsiniz? Elçin Əmiraslanov Bakidan əmr gözlədiyini bildirir.

Respublikada ekstremal şərait yaranmışdı. Əhəli həyəcan içində idi. Bütün ölkə Prezidentdən bu qara qüvvələrə qarşı sərt, amansız və qətiyyətli tədbirlər görməyi tələb edirdi. Hadisələr nə qədər dramatik olsa da ölkəmizin başçısı bunu diqqətlə izləyir, bütün variantlardan istifadə edirdi ki, qan tökülməsin. Lakin "omonçular" son sözlərini silahlə deyəcəklərini gizlətmir, iradələrindən dönməyəcəklərini bildirirdilər. Buna baxmayaraq, respublikanın tə-

ninmiş, hörmətli adamları, ziyalılar, "omonçular"ın valideynləri, qohumları onların 8-ci kilometr qəsəbəsindəki qərargahına göndərilirdilər. Silahlı yere qoyub qardaş qanından çəkinmək üçün az qala hamı onlara minnətçi düşmüşdü. Mahir və Rövşən Cavadov qardaşları isə ipə-sapa yatmırdılar. Hadisələrin gedişi onu göstərirdi ki, dövlət çevrilişinə cəhd edən qeyri-qanuni silahlı birləşmələrin rəhbəri Rövşən Cavadov və onun ətrafı hakimiyyəti silah gücünə, qeyri-qanuni yolla ələ keçirməkdə tam israrlıdır. Vəziyyət o yere çatmışdı ki, onlar ağsaqqalları, ziyalıları, hətta yaşlı atalarını da dınləmirdilər. Martin 12-də gecə Elçin Əmiraslanov öz dəstəsini hissələrə böldür və onlara Qazaxda polis şöbəsini, poçtu, icra hakimiyyətini, oradakı hərbi hissəni tutmalarını tapşırır. Bu obyektleri zəbt etmək üçün eyni dəstələr Ağstafa rayonunda da yaradılır. Plana görə bunlar Qazax və Ağstafa rayonlarında hakimiyyət orqanlarını ələ keçirməli, sonra Tovuz və Ağstafa rayonlarının sərhədində - "Cavanşir" restoranında qərargah qurub gözləməli idilər. Plana uyğun olaraq, digər rayonlarda da bu cür əməliyyatlar keçirilməli idi. Martin 15-də onlar hərbi hissəyə basqın etdilər. Cəmiyyətdə isə dövlət çevrilişinə cəhd göstərənələr qarşı şiddətli nifrət yaranmışdı. Xalq kütlələri xəyanətkar və cinayətkar əməllərə son qoyulmasını tələb edirdi. Bu proseslərdən faydalanmaq arzusunda düşən dağıdıcı müxalifət partiyalarının nümayəndələrinin xalq arasında apardığı təbliğat işləri də heç bir nəticə vermədi.

Ulu öndər Heydər Əliyev hadisələrin mahiyyəti və onun nüvəsində dayanan məkrli niyyətlər haqqında deyirdi: "İnanmı, mən səmimi deyirəm, bunu təəvvür edə bilmirdim. Məlumdur ki, buraya gəlməyim üçün mənimlə bir neçə gün danışqlar aparılmışdı. Mən gəlmək istemirdim. Ona görə yox ki, üreyim yamırdı. Yox, üreyim yanırıd, çox yanırıd. Ancaq vəziyyətin nə qədər ağır, gərgin olduğuna görürdüm. Bu də həsab edirdim ki, ola bilər, bu adamlarla əməkdaşlıq edə bilməyim. Ona görə yaxşı olar ki, gəlməyim, qoy, Azərbaycanı başqalan bu vəziyyətdən çıxarsın. Ancaq son həddə, vəziyyətin doğrudan da fəvqəladə dərəcədə gərgin olduğuna dərk edəndən sonra buraya gəldim. Bilirsiniz ki, gələn kimi də o təklifi qəbul etmədim. Bakıya iyunun 9-da gəldim, yalnız 15-də Ali Sovetin Sədri seçildim. Təəvvür edə bilmirdim ki, ondan sonra başıma bu işlər gələcəkdir. Sonra bunu təhlil etdim. Demək, mənə tələ qurmaq istəyirmişlər ki, Sürət Hüseynova, Rəhim Qaziyevlə, Əlikram Hümətovla üz-üzə qoysunlar ki, onlarla vuruşum, onlar mənimlə vuruşsunlar, mən də aradan çıxım, bəlkə sonra yenidən hakimiyyətə gələ bilsinlər. Bəlkə belə fikirləri varmış, nə bilim. Yoxsa nə üçün hərəsi bir tərəfə qaçdı? Bir hissəsi vəzifəsini doudurdu, bir hissəsi qaçdı, fərarilik etdi. Mən meydanada tək qaldım".

Dahi şəxsiyyətin arxasında xalq dayanıdı, onu müdafiə etdi, mitinqlər keçirərək Liderin qətiyyətli mövqeyinə dayağ durdu. Ulu öndər deyirdi ki, Azərbaycanda bundan sonra zorla, güc işlətməklə, silah gücünə hakimiyyət əldə etmək mümkün deyildir. Bunu hamı bilməlidir, hamı dərk etməli və belə cinayət əməllərindən çəkinməlidir. 1995-ci il martın 17-də Prezident Heydər Əliyevin Azərbaycan dövlətçiliyinin qorunub saxlanması məsələlərinə həsr olunmuş müşavirədə qıxısında üsyançıların və onların müdafiə edən qüvvələrin xain planları haqqında demişdir:

"Bu bəyanatların nə qədər təhlükəli, ağrıncı olmasına baxmayaraq, şəxsən mən onlara çox soyuqqanlılıqla, çox səbirlə yanaşdım və hesab edirdim ki, onlar heç bir nəticə verməyəcəkdilər. Dünən bizə məlumatlar gəldi ki, orada dövlət çevrilişinin planı, dörd əməliyyat qrupu hazırlanıb, onların qarşısına vəzifə qoyulubdur: biri Prezident Sarayını zəbt etmək, Azərbaycan Prezidentini ya öldürmək, ya həbs etmək, ikincisi Ali Soveti zəbt etmək, üçüncüsü Azərbaycan milli televiziyasını zəbt etmək, dördüncü qrup respublika Daxili İşlər Nazirliyini zəbt etmək üçün ayrılmışdı. Azərbaycanın bu belə vəziyyətdən çıxarılması, respublikamızın demokratiya yolu ilə gətməsi, demokratik islahatların aparılması, demokratik seçkilərin keçirilməsi, demokratik konstitusiyanın qəbul olunması - budur mənim mövqeyim. Mən bu mövqeyimlə yaşayıram, bundan sonra da bu mövqə ilə fəaliyyət göstərəcəyəm. Bütün dünyaya bəyan edirəm ki, heç bir qüvvə məni xalq tərəfindən seçilmiş qanuni Azərbaycan Prezidenti kimi öz mövqeyimdən çəkəndirə bilməz".

dər təhlükəli, ağrıncı olmasına baxmayaraq, şəxsən mən onlara çox soyuqqanlılıqla, çox səbirlə yanaşdım və hesab edirdim ki, onlar heç bir nəticə verməyəcəkdilər. Dünən bizə məlumatlar gəldi ki, orada dövlət çevrilişinin planı, dörd əməliyyat qrupu hazırlanıb, onların qarşısına vəzifə qoyulubdur: biri Prezident Sarayını zəbt etmək, Azərbaycan Prezidentini ya öldürmək, ya həbs etmək, ikincisi Ali Soveti zəbt etmək, üçüncüsü Azərbaycan milli televiziyasını zəbt etmək, dördüncü qrup respublika Daxili İşlər Nazirliyini zəbt etmək üçün ayrılmışdı. Azərbaycanın bu belə vəziyyətdən çıxarılması, respublikamızın demokratiya yolu ilə gətməsi, demokratik islahatların aparılması, demokratik seçkilərin keçirilməsi, demokratik konstitusiyanın qəbul olunması - budur mənim mövqeyim. Mən bu mövqeyimlə yaşayıram, bundan sonra da bu mövqə ilə fəaliyyət göstərəcəyəm. Bütün dünyaya bəyan edirəm ki, heç bir qüvvə məni xalq tərəfindən seçilmiş qanuni Azərbaycan Prezidenti kimi öz mövqeyimdən çəkəndirə bilməz".

Ulu önderin qətiyyətli və fədakar mövqeyi, Liderin ətrafında xalqın birliyi bütün xəyanətkar qüvvələrə tərs bir silə oldu. Təəssüf ki, itkilər verdik, insan tələfatı oldu. Oktyabr, mart hadisələri, ondan sonra körpünü parlatmaq, raket atıb Prezident təyyarəsini vurmaq cəhdləri. Onlar nəinki dövləti devirmək, həm də ayrı-ayrı adamları öldürmək, soyaraq, cürbəcür cinayətkar hərəkətlər edərək cəmiyyətimizə, mənəviyyatımıza zərbələr vurdular. 1994-cü il oktyabr dövlət çevrilişi cəhdinin qarşısının alınması məhz dövlət ilə xalqın həmrəyliyi nəticəsində oldu. 1995-ci ilin martında dövlət çevrilişi cəhdinin qarşısının alınması da dövlət ilə xalqın həmrəyliyi Azərbaycan dövlətinin qüdrətinin, silahlı qüvvələrimizin cəsəretinin nəticəsidir. Heydər Əliyev dhası, həyat fəlsəfəsi, şəxsiyyəti bütün çalarları ilə onu yenidən dünyaya tanıtdı. Vətəndaş həmrəyliyi yaradan, demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu istiqamətində siyasi islahatlara başlayan, Azərbaycanın yeni Konstitusiyasını yazan, mətbuat üzərində senzuranı ləğv edən, ölkəni dünyaya inteqrasiyaya cəlb edən ümmummilli liderin çoxşaxəli və fədakar fəaliyyəti nəticəsində fəlakətdən tərəqqiyə, əfsanədən həqiqətə doğru işıqlı bir yol başlandı. Ancaq hələ bu yola çıxmaq üçün çox sərt sınaqlardan keçilməli, silahlı dəstələrin törətdikləri cinayətlər, tökülen qardaş qanı dayandırılmalı, dövlət çevrilişlərinin qarşısı alınmalı, ölkədə qayda-qanun bərpə edilməliydi. Hələ 1992-ci ildən Azərbaycan xarici qüvvələrin maraqlarının kəsime nöqtəsinə düşmüşdü və onlar neft səltənətinə yağlı tikə kimi baxırdılar. Ölkənin daxilində isə çəkişmələr, ziddiyyətlər boğanağı, hakimiyyət hərisliyi xalqı parçalayıb, qardaş-qardaşa güllə atır, qarşıdurmalar səngimir, fikir toqquşmaları cəmiyyəti sarsıdırdı. "Tövbe", "Qardaşlıq" cəmiyyətləri və onların silahlı dəstələri Ayaz Mütəllibovu, Gəncədəki 709-cu hərbi

hissə Sürət Hüseynova Rəhim Qaziyevi, Lənkəranda 704-cü hərbi hissə (keçmiş sovetlər birliyiinin 60-cı motoatıcı diviziyası) Əlikram Hümətovu, Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsi Rövşən Cavadovu, "Boz qurd"lara İsgəndər Həmidovu, Xalq Cəbhəsinin silahlı qruplaşmaları isə Əbülfəz Elçibəyi dəstəkləyirdi. Azərbaycan həm xaricdən, həm də daxildən talan edilir və pusquda dayanan Ermənistan bu fursətdən yararlanaraq torpaqlarımızı işğal edirdi. Rusiya Müdafiə Nazirliyinin Baş Kəşfiyyat İdarəsinin məxvi əməkdaşı Şahin Musayev yeni yaradılan Milli ordunun Baş Qərargah rəisi vəzifəsinə qoyulmuş və onun xəyanəti nəticəsində düşmən ölkə bir-bir rayonları ələ keçirirdi. Qeyd edək ki, sonralar bu "general" Heydər Əliyevə sui-qəsdde, onun təyayəsini raketlə vurmağa cəhdde iştirak etmişdir. AXC-Müsavat cütülyünün hakimiyyəti birce gün də olsun dövlət idarəetməsində işləməyənlərdən ibarət, şərişətsiz kadrlar idi. Ona görə də xalqın hakimiyyətdən narazılığı son həddə idi, eyni zamanda ölkə tam iqtisadi tənəzzülə, siyasi-diplomatik iflasa və vətəndaş müharibəsinə çatmışdı.

Xalq Heydər Əliyevə müraciət etdi və görkəmli siyasi xadim, zəngin idarəetmə təcrübəsi olan liderin həyata keçirdiyi tədbirlər nəticəsində vətəndaş müharibəsinin qarşısı alındı, cəbhədə atəşkəsə nail olundu, siyasi sabitlik yaradıldı, illərdən bəri davam edən iqtisadi tənəzzül dayandırıldı. Lakin maskalanmış və gizlənməmiş daxili düşmənlərin əli ilə bəzi xarici ölkələr Azərbaycanda dövlət çevrilişlərinə cəhd etdilər. Həmin cəhdlərdən biri də 1995-ci il mart ayının ortalarında baş verdi. 1990-cı il martın 26-da Daxili İşlər Nazirliyinin tərkibində Xüsusi Təyinatlı Milis Dəstəsi (OMON) yaradıldı. "OMON"un bütün döyüşçüləri Qarabağ müharibəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinə qarşı fədakarlıqla vuruşmuş, sözün əsl mənasında, həyların qorxulu rəyasına çevrilmişdi. Yaxşı xatırlayıram, Xocalıdakı aeroportu da xüsusi təyinatlılar qoruyurdu. Xocalı faciəsində onların çoxu şəhid oldu, yaralandı, ancaq sona qədər döyüşdü, ermənilərə ağır zərbələr vurdular. 1991-ci ilin yayında "OMON"un bölüklərindən birinə Rövşən Cavadov komandir təyin edildi və heç iki keçməmiş o, bütün "OMON"a başçılıq etdi. Bir müddətdən sonra Xüsusi Təyinatlı Polis dəstələri Daxili İşlər Nazirliyinin təbelyindən çıxaraq müstəqil hərbi təşkilat kimi fəaliyyət göstərdilər və ələ həmin vaxtlarda torpaq uğrunda qan tökən oğulları siyasi oyunlara qoşuldu, onlardan öz çirkin məqsədləri üçün istifadə etdilər. Ulu öndər hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsinə toxunulmamalı, əlbəttə, bunu ölkədəki gərgin vəziyyət tələb edirdi. Buna baxmayaraq, ölkənin bəzi siyasətləri, bəzi nazirlər onları özləri üçün qalxana çevirdilər. Artıq şayiələr dolaşırdı ki, xüsusi təyinatlılar bir qurum kimi ləğv ediləcək. Onu da qeyd edək ki, onların sıralarına məqsədli adamlar, bəzi ölkələrə xidmət edən muzdular yerləşdirilmişdi. Azərbaycanı gözü götürməyən daxili

və xarici qüvvələr xüsusi təyinatlıları dövlət və hökumət rəhbərlərinə qarşı nifrət ruhunda pulla "tərbiyə"ləndirir, onları istənilən vaxt dövlət çevrilişinə hazırlayırdılar. Əvvəlcə Rövşən Cavadovun qardaşı Mahir Cavadov bir dəstə xüsusi təyinatlı ilə respublika baş prokurorluğuna hücum edərək otaqları dağıtmış, bir neçə nəfər polis və prokurorluq işçisi yaranalmış, baş prokuror Əli Ömərov vəhşicəsinə döyülmüş, prokurorluğun şöbə rəisi Şükür Rzaev ayağından güllə yarası almış, bir söz-lə, dövlət idarəsi zəbt edilmişdi. Həmin vaxtlarda Qazaxdakı xüsusi təyinatlılar da Bakıya gətirilərək "Cənub" mehmanxanasına yerləşdirilmişdilər. Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsinin əsas bazası isə 8-ci kilometr qəsəbəsində yerləşirdi. Çox mürək-kəb və qarışıq vəziyyət yaranmışdı, səhv bir hərəkət, qarşıdurma qardaş qırğınına səbəb olardı. Buna görə də ulu öndər bütün məsələləri danışqlar yolu ilə həll etməyə çalışırdı. XTPD-nin 8-ci kilometr qəsəbəsindəki bazasının ətrafında dairəvi müdafiə qurulmuş, yaxınlıqdakı binaların damlarında avtomatçılar, iriçaplı pulemyotlar yerləşdirilmişdi. Rövşən Cavadov bazada əyləşərək ultimatumlar verirdi. Qıyamçıların dövlətin bir sıra rəhbərlərinin istefa tələbini irəli sürməsi adı narazılıq hadisəsinə bənzəmirdi, bu artıq dövlət çevrilişinə cəhd idi. Hadisələr çox sürətlə baş verir, Bakı şəhərində şayiələr yayılır, təxribatlar törədilir, bir söz-lə, xalq arasında kaos yaradılır. Belə bir vəziyyətdə Heydər Əliyev qan tökülməsinin qarşısını almaq, dövlətçiliyi xilas etmək üçün əvvəlcə XTPD-nin üzvlərinə müraciət edir və bildirir ki, xüsusi təyinatlı polis dəstəsinin üzvləri olan namuslu, qeyrətli oğulları ölkənin ərəzi bütövlüyü və müstəqilliyi uğrunda döyüş meydanında canlarından keçərək şəhid olublar. Lakin onların hərəkətinə haqq qazandırmayan Heydər Əliyev demişdi: "Mən istəmirəm ki, Azərbaycanda qan tökülsün. İnanmı ki, mən bunu istəmirəm. XTPD-nin ayrı-ayrı üzvləri tərəfindən artıq altı adam yaranalmışdır, bir nəfər ölmüclü vəziyyətdədir. Onlar qan tökmüşlər, törətdikləri cinayətlərin üstünə daha bir cinayət də gəlməmişdir. Bütün bu cinayətləri törətmələrinə baxmayaraq, mən onları yenə də haqqa, ədalətə dəvət edirəm".

Dövlətimizin başçısı qıyamçıların valideynlərinə də müraciət edərək bildirdi ki, mən atalara, analara, polislinrin həyat yoldaşlarına deyirəm ki, siz öz oğullarınızı, qohum-əqrəbanızı, ər-ləriniizi başa salın ki, bu cinayətlərdən çəkinmək lazımdır. Prezident Rövşən Cavadovun atası Bəxtiyar kişiye də televiziya vasitəsilə müraciətdən bildirdi ki, oğullarınızı bu yoldan çəkindirin, belə əməllərin axırı yoxdur, qətiyyəyən yoxdur. Azərbaycan ziyalılarıni ayağa qalxmaga dəvət edən ulu öndər deyirdi ki, siz- ziyalılarımız, hörmətli adamlarımız, ictimai-siyasi xadimlərimiz Azərbaycanın keçmişini də görmüşünüüz, bu gününü də görürsünüz, gələcəyini də düşünürsünüz. Ona görə də səsinizi qaldırın, ayağa qalxın. Mən sizə deyirəm: bu gün Azərbaycan dövlətçiliyi təhlükə qarşısındadır! Heydər Əliyev daha humanist bir addım ataraq martın 16-da Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsinin silahları yere qoyub öz ailəsinə qayıdan bütün üzvlərinin əfv olunması haqqında fərman imzaladı. Göründüyü kimi, Prezident bütün güzəştlərə gedir, qan tökülməsinin qarşısını almağa çalışırdı. Lakin qıyamçılar bütün bu müraciətlərə, ağsaqqalların xahişinə, valideynlərinin çağırışına qulaq asmadılar. Haqlı sual yaranır, niyə?! Bu sualın cavabı Rövşən Cavadovun xüsusi təyinatlıların bazasından keçirdiyi mətbuat konfransında dəqiq aydın oldu. Təpədən-dırnağa-dək silahlanmış dəstə üzvlərinin əhatəsində keçirilən mətbuat konfransında Rövşən Cavadova belə bir sual ünvanlandı ki, bəlkə silahları yere qoyasınız, qan tökülməsin. O, bir qədər düşündü və çox zəif səslə bildirdi ki, artıq geriye yol yoxdur. Çox gecdir. Sonrakı hadisələr isə çox dəhşətli oldu, bir qrup xüsusi təyinatlı Prezident fərmanına itaət etmək əvəzinə şəhərin mərkəzinə yol açmağa cəhd etdi. Atışma səsləri 8-ci kilometr qəsəbəsini lərzəyə saldı. Cavadov qardaşlarının avantürası 26 hərbi qul-luqunun və 10 nəfər mülki şəxsin həyatına son qoydu. Dövlət çevrilişinə cəhd zamanı 110 nəfər insan müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri aldı. Ağır yaranalanan Rövşən Cavadov isə Daxili İşlər Nazirliyinin hərbi hospitalında vəfat etdi. Beləliklə, 1995-ci ilin martında növbəti dövlət çevrilişi cəhdi qıyamçıların darmadağın edilməsi ilə başa çatdı. Dövlətçiliyimiz xilas edildi və belə hadisələrin qarşısına birdə-fəlik sipər çəkildi.

Salman ALIOĞLU,
"Respublika".